
ŠEĆANJE NA BOŽINU IVANOVIĆA

Velisav Vuksanović

Brojni su razlozi da mi, savremenici Božine Ivanovića drugujemo sa njegovim djelom, da iznosimo šećanja i dajemo mišljenja o značaju tog djela, da osvježavamo šećanje na njegovu časnu, interesantnu i sadržajem bogatu ličnost. To možemo bez ikakvih rezervi preporučiti i mlađim generacijama, zato što su rijetke ličnosti sa toliko velikim angažovanjem i uspjesima u oblasti nauke, članstvom i uspješnim radom u brojnim naučnim institucijama i obavljanju najodgovornijih državnih i političkih funkcija. Treba pri tome posebno istaći činjenicu da je Božina uvijek ostao dosljedan svojim osnovnim životnim opredjeljenjima: borbi za čovjeka, njegovu slobodu, bolji život, tolerantan i razuman odnos prema onima sa čijim mišljenjima se nije slagao uvijek nudeći argumente i miran razgovor. Čitav svoj bogati naučno-stručni i politički potencijal posvetio je bez ostatka svojoj Crnoj Gori, njenoj samostalnosti i slobodi njenih stanovnika.

Ni u najtežim trenucima i opasnostima nije se kolebao u svojim opredjeljenjima, a to je svojstveno samo velikim ličnostima.

Dugo sam poznao Božinu, a bližu saradnju sa njim sam ostvario kada je bio ministar za obrazovanje, nauku i kulturu u Vladi Crne Gore, generalni direktor Radio televizije Crne Gore, član Predsedništva i predsednik Predsedništva Crne Gore.

Božina je zračio znanjem, snagom plemenitog čovjeka, skromnošću i spremnošću da sagovornika do kraja sasluša, čak i kada je u razgovorima bio superioran umjesto prepotencije koristio je argumente. Radi takvih svojih osobina zasluživao je poštovanje kao saradnik, drug i čovjek. Osnovna vodilja njegovog bogatog životnog djela bila je neprekidni trud za osvajanje znanja, borba za obezbjeđivanje sloboda za ljude, za slobodarstvo crnogorskog naroda. Tuđa mu je bila ma kakva nacionalistička djelatnost i vjerska netrpeljivost. Bio je nepokolebljiv borac protivu takvih orijentacija. Strani su mu takođe bili isključivost, netrpeljivost, velike patetične riječi i prazno fraziranje. Nesporne i velike vrijednosti djela Božine Ivanovića zaslužuju i obavezuju da se sačuvaju od zaborava i na određen način unesu u tokove života u Crnoj Gori.

Kod Božine sam posebno cijenio njegovu čvrstu orijentaciju da sve što preduzima, ocjenjuje ili odlučuje sagledava sa stanovišta kakve praktične posljedice to može imati, odnosno koliko to doprinosi razvoju društva u Crnoj Gori.

Imao sam priliku da posebno blisko saradujem sa Božinom kada je bio član Predsedništva Crne Gore, odnosno njegov predsjednik. Bilo je to dramatično i teško vrijeme kada se raspadala Jugoslavija. Posebno tada sam mogao videti i vidio sam velike osobine Božinine kao političkog funkcionera i državnika, kao čovjeka sposobnog da uoči glavne probleme i njihove nosioce, uvijek se zalažući za razložne i mirne razgovore, protivio se svadama, prijetnjama ili ucjenama. Nepokolebljivo je stajao na staništu da se ni po koju cijenu Crna Gora ne smije uvući u rat.

Bio je spreman na saradnju, tolerantan, znalac i granitno čvrst oko najznačajnijih pitanja razvoja i bitisanja crnogorske države.

Šećam se kad je Božina informisao crnogorsko političko rukovodstvo o razgovorima s jugoslovenskim rukovodstvom. Osnovni utisak mu je bio da socijalizam kao sistem u Jugoslaviji doživljava posljednje dane i da će se jugoslovenska država neminovno raspasti. Imajući u vidu narasle agresivne nacionalizme, posebno veliko srpski nacionalizam, nije sakrivao bojazan da može doći do krvavog raspada Jugoslavije. I kako je vrijeme odmicalo pokazala su se tačnim njegova viđenja situacije u zemlji.

U tim najtežim trenucima Božina je stalno naglašavao i praktično se borio da se ne preduzme bilo kakva aktivnost koja bi mogla dovesti do međusobnog krvavog razračunavanja u Crnoj Gori. U tom pravcu uvijek je djelovao smireno, razložno i duboko promišljeno stalno naglašavajući da je sudbonosno značajno da shvatimo da borbu za dostojanstvo Crne Gore, za njen slobodan razvoj, za njenu samostalnost ništa ne smije dovesti u pitanje-nikakve nepravde, prijetnje i često vidljive opasnosti.

Tako čvrsto i časno opredjeljenje moglo je doći od čovjeka koji je bezgranično odan slobodi i samostalnosti Crne Gore i njenom narodu. Božina je to zaista bio. Zato je mogao da smiruje ljude pune revolta i gnjeva i da ih pridobije da trezveno razmišljaju i postupaju.

Šećam se jednog razgovora s Božinom poslije njegovog povratka sa šednice Predsjedništva SFRJ kada je rekao da će se Jugoslavija najvjerojatnije u krvi raspasti. Složio sam se da je izvjesno da će se država raspasti ali bez rata iznoseći u prilog tome činjenicu da je ogromna većina ljudi u rukovodstvima na svim nivoima učestvovala u ratu ili im je detinjstvo bio rat, pa dobro znaju kakvu katastrofu on donosi. Božina mi je rekao da bi takva ocjena stajala da nije došlo do nacionalističkog divljanja u zemlji i čim se tome priklanjaju neka rukovodstva doći će do krvavog razračuna. Ostvarila su se njegova predviđanja.

Pošto je u poznatim događajima razriješen dužnosti i predsjednika Predsjedništva Crne Gore, pošao je u Maticu crnogorsku, bio jedan od njenih osnivača i dugogodišnji predsjednik. U Matici se okupio veliki broj sposobnih, dosljedno demokratski opredijeljenih ljudi koji su znali kako se treba boriti za dostojanstvo Crne Gore i njen razvoj. To su i potvrdili svojim ukupnim radom i posebno kroz program „Crna Gora pred izazovima budućnosti“. Poznato mi je da se Božina tome iskreno radovao.

Nije nažalost doživio ostvarenje svoje životne ljubavi, samostalne međunarodno priznate Crne Gore.

U početku sam rekao da i mlađim generacijama, bez ikakvih rezervi, možemo preporučiti da se upoznaju sa djelom Božine Ivanovića. To zato jer je rijetko sresti ličnost takve naučne, stručne i političke biografije.

Pripadao je svim svojim bićem, radom, čvrstinom osnovnih principa o ljudskim slobodama svojoj Crnoj Gori.